Alaealiste õigused kohtumenetluses

Eesti

1. Lapse õigus- ja teovõime

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse kohaselt on kõikidel isikutel õigusvõime. Alla 18aastastel isikutel on piiratud teovõime. Kohus võib vähemalt 15aastase lapse piiratud teovõimet laiendada, kui see on lapse huvides ja lapse arengutase seda võimaldab. Eestis on iseseisvalt kohtusse pöördumise vanuse alampiir 15 aastat.

2. Juurdepääs kohandatud menetlustele

Kohtusüsteemide kohta saab teavet asjakohaselt e-õiguskeskkonna teabelehelt.

Kriminaalvastutuse east (14 aastat) nooremate kuriteo toime pannud lastega tegelevad alaealiste komisjonid. Nende komisjonide otsuste peale esitatud vaided vaatab läbi maavanem ja tema otsuste peale esitatud kaebused halduskohus halduskohtumenetluses. Kui asi on olnud kohtu menetluses vähemalt üheksa kuud ja kohus ei ole mõjuva põhjuseta teinud vajalikku menetlustoimingut, on võimalik taotleda sobiva abinõu tarvitusele võtmist. Kui asja arutamine lükatakse poolte nõusolekuta edasi kauemaks kui kolm kuud, võivad pooled selle otsuse edasi kaevata. Kehtestatud on erinormid ajutise õiguskaitse meetmete kohta, mida kohus saab lapse kaitseks ja hagi tagamiseks määrata, ning seadusega on ette nähtud erand erivajadustega laste ülekuulamisest.

3. Valdkonnaülesed aspektid

Lastekaitset korraldavad Vabariigi Valitsus, lastekaitse nõukogu, sotsiaalministeerium, sotsiaalkindlustusamet, maavanemad ja kohalikud omavalitsused, kelle ülesanded on sätestatud lastekaitseseaduses.

4. Spetsialistide koolitus

Kohtunike koolitust korraldab koolitusnõukogu, mis tegutseb Eesti kohtute seaduse kohaselt Riigikohtu haldusalas. Eesti Advokatuur on Euroopa Advokatuuri liige ja vahetab teiste liikmesriikidega selle kaudu koolitusteavet.

5. Lapse parimad huvid

Lapse huvidele on viidatud paljudes õigusaktides. Lastekaitseseaduses (§ 21) on sätestatud kohustus lähtuda lapse parimatest huvidest kui esmatähtsast kaalutlusest.

6. Järelevalve lapsi puudutavates menetlustes tehtud otsuste üle ja nende otsuste täitmisele pööramine

Kuna lastel ei ole menetlusteovõimet, ei teavita kohus neid kohtuotsusest ja selle täitmisele pööramisest isiklikult. Kui kohtuotsus muutub täidetavaks, saab lapse seaduslik esindaja esitada kohtutäiturile täitmisavalduse. Täitemenetlusega seotud teabe edastamist lapsele peetakse seadusliku esindaja kohustuseks.

7. Juurdepääs õiguskaitsevahenditele

Eestis esindavad tsiviilkohtumenetluses osalevaid lapsi nende seaduslikud esindajad, kellest eeldatakse, et nad tegutsevad lapse parimates huvides. Seega võivad lapse seaduslikud esindajad põhimõtteliselt esitada kohtule lapse nimel (hagi)avaldusi ja edasikaebusi ilma lapse nõusolekuta. Seadusest saab siiski järeldada, et laps võib esitada kohtule (hagi)avalduse või edasikaebuse ka iseseisvalt. Üldiselt eeldatakse, et ta seaduslik esindaja liitub sellega kohe. Hagita perekonnaasjades on vähemalt 14aastasel lapsel, kes saab menetlusest piisavalt aru, õigus kohtulahendeid edasi kaevata oma seadusliku esindaja kaasabita.

8. Lapsendamise, sealhulgas rahvusvahelise lapsendamise kord

Lapsendada sooviv isik esitab maavalitsusele sooviavalduse. Kui maavalitsus on veendunud, et lapsendamise tingimused on täidetud, esitab lapsendada sooviv isik kohtule lapsendamisavalduse. Lapsendamisavaldus esitatakse lapsendatava elukoha järgsele kohtule. Kui lapsendaja või lapse elukoht ei ole Eestis, ei otsusta kohus lapsendamist ilma Eesti Vabariigi Sotsiaalministeeriumis moodustatud rahvusvahelise lapsendamise komisjoni nõusolekuta. Vähemalt 10aastast last võib lapsendada üksnes tema enda nõusolekul.

Lapsesõbralik õigusemõistmine Eestis PDF (469 Kb) en

Viimati uuendatud: 31/07/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.